

در روز شعر و ادب فارسی

چند گفت‌وگو، گزارشی از یک نظرسنجی

ویک یادداشت درباره دیدار با شهریار بخوانید

۱ گفت‌وگو

شهريار را بسياری با شعر زیبایی «علی ای

همای رحمت» می شناسند؛ شعری که

سال‌ها در کتب درسی ما چاپ شد و

دانش‌آموزان برای دهه ۶۰ و ۷۰ با آن خاطراتی

شیرین دارند. با این حال، آذری‌زنانان ایران،

شهريار را با شعر ماندگار «حیدربایه سلام» می شناسند؛ شعری که

این روزها به نوای ماندگار مردم تبدیل شده و به نوعی خاطرات

آواهای فولکلور را زنده کرده است. مراد، سر در چاه نخلستان های

کوفه می‌کرد و درد دل به چاه می‌گفت و مرید همکلام کوه شد.

همکلام حیدربایا؛ کوهی که همجوار روستای کودکی سلام

خشگناب و قبیض قورشاق بود...کوهی که حضورش در صفحه

ادبیات پررنگ‌تر از نقشه جغرافیاست. خشگناب و قیش قورشاق

روستاهای پدری و مادری شهريار، از توابع شهر بستان‌آباد استان

آذربایجان شرقی است. شهريار در تبریز متولد شد، اما وقایع

انقلاب مشروطه باعث شد دوران کودکی خود را در این دو روستا

بگذراند و در دامنه حیدربایا قد بکشد. ثمره همکلامی شهريار و

حیدربایا، منظومه بی‌نظیر حیدربایایه سلام است. حیدربایایه سلام

دو جلد است؛ جلد اول ۷۶ بند پنج مصرعی بوده و در سال ۱۳۳۰

سروده شده و ۱۳۳۲ چاپ شده است و حیدربایایه سلام دوم

۴۹ بند پنج مصرعی است و در سال ۱۳۴۵ چاپ شده است. سه

مصرع نخست هر بند در یک قافیه و بیت واسطه نیز قافیه‌ای

مستقل دارد. به‌همانسبت روز پرکشیدن شهريار از جهان فانی به

سرای باقی برآن شدیم تا با سه نفر از بزرگان شعر و ادب آذربایجان،

علی‌اصغر شعردوست، روزنامه‌نگار و پژوهشگر و پیشنهاددهنده

نامگذاری سالروز عروج استاد شهريار به نام روز شعر و ادب پارسی،

جمشید علیزاده، شاعر، محقق و مدرس و استاد ابوالفضل

علی‌محمدی، محقق و مدرس دانشگاه و از شاگردان استاد

شهريار، همکلام شویم تا شهريار را در آیین‌ه حیدربایایه سلام،

مهم‌ترین اثرش به زبان ترکی ببینیم و از زبان این بزرگان راز

ماندگاری و بی‌همتایی حیدربایا را جویا شویم.

۱۳ ترسیم سیمای یک روستا در «حیدربایا»

با ابوالفضل علی‌محمدی، نویسنده و مدرس دانشگاه هنر

اسلامی تبریز تماس گرفتیم تا به مناسبت روز شعر و ادب فارسی،

درباره شهريار به گفت‌وگو بنشینیم. او معتقد است این‌که

اولین اثریک شاعر در یک زبان، شاهکار تلقی شود در جهان جزو

استثنائات است؛ «ممکن است شاعری چند کتاب شعر سروده

باشد و بعد از مدتی یکی از آثارش سرآمد شود اما حیدربایایه

سلام اولین کتاب شعر ترکی استاد شهريار بود که بلافاصله بعد

از چاپ نف‌تنها در ایران بلکه در سطح جهان به عنوان شاهکار

زبان ترکی آذربایجانی تلقی شد. «مدیرعامل سابق بنیاد فرهنگ و

هنر و ادب آذربایجان و شهریارشناس تبریزی می‌گوید: «محتوای

حیدربایایه سلام یک مجموعه فرهنگ از خلق‌وخو و زبان و عادات

و حتی وضعیت جغرافیایی روستا، غم‌ها و شادی‌های مردم

روستا با همان شخصیت‌های حقیقی است که در روستا زندگی

می‌کردند. بنابراین یک علت ماندگاری این است که این اثر آنچنان

با صمیمیت سروده شده که نه‌تنها روستاییان آذربایجان بلکه

یک روستایی مازندرانی، خراسانی و کردستانی هم وقتی این اثر را

می‌خواند با آن همزات‌پنداری می‌کند.»

۱۳ ترجمه از «حیدربایایه سلام»

علی‌محمدی درباره ترجمه‌های این منظومه نیز می‌گوید: «حداقل

۱۳ ترجمه بسیار خوب به فارسی، کردی، گیلکی و عربی از حیدربایایه

سلام موجود است. ممکن است یک اثر یک‌بار به یک زبان ترجمه

شود اما وقتی یک اثر با ترجمه دوازده نفر افراد مختلف آن هم تنها

داخل ایران چاپ می‌شود این نشان‌دهنده این است که این اثر

خواننده دارد.

خودکشی عجیب هنرپیشه موفق ژاپنی

جسد آشینا بیثی، بازیگر مطرحی که تقاضای زیادی برای نمایش‌های تلویزیونی و فیلم داشت،

روز دوشنبه در آپارتمانش در توکیو کشف شد. پلیس توکیو و نماینده او تایید کردند وی بر اثر

خودکشی در ۳۶ سالگی جان خود را از دست داده است. هیچ یادداشتی در آپارتمان آشینا یافت

نشد و هنوز هیچ انگیزه‌ای برای خودکشی او مشخص نشده است. / فارس

مسابقه کتابخوانی با «حبيب حرم»

مسابقه کتابخوانی «حبيب حرم» با محوريت دو کتاب «خداحافظ سالار» نوشته حميد حسام و «پيغام ماهی‌ها» اثر

گلعلی بابایی توسط موسسه انتشارات ۲۷ بعثت برگزار می‌شود. این مسابقه کتابخوانی به بهانه آشنایی بیشتر با

شخصیت سردار شهید حاج حسین همدانی برگزار می‌شود و دو کتاب یادشده درباره این شهید نوشته شده‌اند.

مسابقه «حبيب حرم» برای ۱۰ نفر از برگزیدگانش ۱۰ جایزه پنج میلیون ریالی در نظر گرفته و زمان برگزاری و ارسال سوالات آن، ۱۰ تا ۱۵ مهر است. / مهر

اهالی ادبیات آذربایجان شرقی، از مهم‌ترین شعر ترکی شهريار و جغرافیای نوشتن آن به جام جم می‌گویند

شهريار به روایت تبریز

تمایز حیدربایا نسبت به آثار قبیل و بعد خود است، حیدربایایه

سلام انقلابی در ساختار نحوی شعر ترکی بود و به نظر من دلیل

عمده این‌که چرا حیدربایا این قدر با اقبال مواجه شد همین نکته

زبان شناختی است.»

۱۳ حیدربایا؛ تنها متن درسی آذربایجان ایران در دنیا

جمشید علیزاده که دوست و همنشین شهريار هم بوده،

می‌گوید از همان سال‌هایی که حیدربایا چاپ شده‌است در اغلب

دانشگاه‌های جهان غرب در مبحث زبان‌شناسی، آنجا که در مورد

لهجه‌های مختلف زبان ترکی بحث می‌شود، حیدربایا به‌عنوان

متن درسی برای ترکی رایج در آذربایجان ایران تدریس می‌شود

نه متن دیگری؛ با وجود این‌که متن‌های زیادی قرن‌ها پیش از

شهريار وجود داشته است.

۱۳ ریشه در اعماق

علی‌اصغر شعردوست، محقق و استاد دانشگاه و البته کسی

است که نقشی عمده در نامگذاری روز بیست‌وهفتم شهريور

که سالمرگ شهريار است به عنوان روز ملی شعروادب داشته

است. او درباره دلایل ماندگاری شعر «حیدربایایه سلام» به ما

می‌گوید: «شهريار در سرودن حیدربایا به زبان مردم و شعر شفاهی

آذربایجان رو کرد. استاد در حیدربایایه سلام، آگاهانه راهی دیگر را از

سایر شعرای ترکی‌گوی تاریخ برمی‌گزیند. زبان حیدربایا دیگر زبان

فخیم و فاخر دیگر غزل‌سرایان ترکی‌گوی نیست بلکه زبانی ساده و

همه‌فهم است. بی‌شک یکی از اساسی‌ترین دلایل درخشش این

منظومه‌گزینش هوشمندانه زبان حیدربایایه سلام است؛ زبان

حیدربایا ریشه در اعماق عامه مردم داشته و مصراع مصراع و بند

بند آن از زبان دل مردم پرخاسته بود و لاجرم بر دل‌ها می‌نشیند.

سفر سابق ایران در تاجیکستان و نماینده سابق مردم تبریز

در مجلس شورای اسلامی در این‌باره می‌گوید: «زبان حیدر بابایه

سلام از چند منظر قابل مطالعه است؛ اول این‌که شاعر در این

منظومه با چرخشی سنت‌شکنانه نه به زبان شاعران متقدم

بلکه به زبان عاشیق‌های آذربایجان که همان زبان روان و جوشان

مردم است به سخن می‌پردازد. اغلب واژه‌های به کاررفته در این

منظومه پس از گذشت بیش از نیم سده هنوز هم در زبان مردم

روستاهای آذربایجان متداول است. در اویند اول این منظومه

هیچ یک از واژگانی که به کار رفته است خارج از زبان و محاوره مردم

مشاهده نمی‌شود. اما جای‌گذاری می‌نظیر این واژه‌های محاوره‌ای

توسط شهريار باعث می‌شود زبان از کارکرد عملی تا کارکرد ادبی

اوج بگیرد. نکته مهم دیگر تناسب میان زبان حیدربایا و مضمون

و محتوای آن است. حیدربایا منظومه‌ای است درباره طبیعت و

روستا و بهره‌گیری از زبان فاخر در این اثر چندان درست به نظر

نمی‌رسد.

عکس [قاب]

مخالفت قاطع باچان، «قانون» را زمینگیر کرد!

نارضایتی بازیگر از بازسازی فیلم‌هایش

قانون بازی می‌کند یا نه و بازیگر کهنسال سینما آب

پاک‌ی را روی دست همه ریخته و اعلام کرده بود اصلا

با تولید این نسخه مخالف است! گفته می‌شود

مخالفت قاطع او با ساخت نسخه جدید، عامل

اصلی انصراف سازندگان آن بوده است.

هرمند ۷۷ ساله سینما که البته همچنان مثل

روزهای جوانی بسیار فعال و پرکار است، خیلی

زود نسبت به ساخت نسخه تازه قانون واکنش

نشان داده بود و اهل فن، طرفداران و مردم هند

۱۳ سازندگان نسخه جدید

«قانون» شاکتی» اعلام

کردند از ساخت آن منصرف

شده‌اند. به این ترتیب، فعلا

خبری از تولید نسخه‌ای

جدید از این اثر کلاسیک هندی نخواهد بود. این در

حالی است که منتقدان و رسانه‌ها طی دو هفته

گذشته در این باره بحث می‌کردند که آیا

آمیتاب باچان در یکی از دو نقش اصلی نسخه جدید

کیکاوس زبیری

جام جم

۲ یادداشت

سال ۱۳۶۲ بود که با چند نفر

گله‌مند بود که به جای این‌که

می‌پردازند. این قضیه او را بس

آذربایجان شرقی یکی از بزرگ

تا خانه ابدی‌اش همراهی می

سیدمحمدحسین بهجت ت

می‌بردند. کودکی‌اش را بیشت

که در منظومه «حیدربایایه س

در رشته پزشکی مشغول شده بود، ولی پیش از آن

زندگی‌اش بود. از نوجوانی شروع کرده بود به نوشتن

شده بودند تا مقدمه بنویسند. درست است که او

آذری سروده شده، آوازه شهرت او را به بیرون از مرزها

از این منظومه منتشر نشده باشد.

از واکنش بازیگر بسیار تعجب کرده و حیرت زده

شده بودند. باچان در گفت‌وگویی رسمی و طولانی،

صراحتا اعلام کرد، نمی‌خواهد یک «قانون» جدید

ساخته شود.

او با اشاره به این نکته‌که این روزها دوباره سازی

محصولات کلاسیک به صورت یک مد درآمده، گفت

نمی‌خواهد برای فیلم محبوب و مورد علاقه‌اش

همچنین اتفاقی بیفتد.

باچان در جواب این پرسش که دلیل مخالفتش

با ساخت نسخه جدید چیست، گفته بود: «قانون

فیلمی خاص و ویژه بود. تماشاگران احساس

نزدیکی بسیار زیادی با داستان و شخصیت‌های

آن کردند. نوع استقبال‌شان از فیلم هم بسیار

خاص و ویژه بود. نباید این احساس را خدشه‌دار

کرد. البته من اصولا با دوباره‌سازی و بازسازی